

POBERI SE, ABI!

Pravijo, da ujameš več muh na med kot pa na jesih. OF se je tega reka dobro zavedala. Mojega brata Franceta je OF hotela ujeti na svoje limanice z medom. Komunistom ni bil neznan Francetov vpliv na ribniško mladino in njegov odločni protikomunistični nazor. To pa seveda ni šlo v račun OF. Hoteli so ga na lep način pridobiti na svojo stran. Če bi mogli Franceta pregovoriti in ga navdušiti za partizane, vsi njegovi somišljeniki bi mu brez dvoma sledili! S tem načrtom so se podali na lov...

Komunisti so izurjeni ribiči. Dobro vedo, na kaj se riba ujame. Na oster trnek moraš pritrditi debelega črva ali kos sardine. Pa čakati moraš nanje. Naglica ti ne bo vrgla pečene ribe v krožnik... Vsa ribiška bistroumnost in ribarska oprema ti bosta v potrato, če nimaš časa in čednosti potrpljenja. Sedeti moraš v čolnu ali pa na obrežju in ure in ure vabiti ribe na trnek in čakati. Srce ti kar poskoči, ko opaziš, da se je tanki konec palice že vendar le začel majati... Urno začneš privijati vrstico na kolesček... Od začetka se kolo težko obrača... Veš, da imaš veliko ribo na trnku... Že jo vidiš na ognju... Kar naenkrat pa začutiš, da se kolesček kar sam vrti v roki... Kakšno razočaranje! Riba je požrla svežo sardino... trnek je izpljunila nekaj metrov pred čolnom... udarila je z repom po vodi in omočila tvoj obraz... potem pa svobodno zaplaval po reki navzdol...

Ribiška sreča je opoteča, rečeš. Potem pa brž navežeš novo past na trnek... Sedaj si bolj previden s črvom ali sardino... povežeš grižljaj z nitko, da bo bolj trdno stal na trnku... nitko znova zavihtiš čez glavo in jo z mastno južino vržeš v vodo...

„Bodimo skrajno previdni pri lovu na Franceta,“ so se domenili voditelji OF v Travni gori. „Privežimo grižljaj častihlepnosti na ostri trnek...! Gotovo bo hlastnil po njem“.

„France, vsem je znano, da si povsod spoštovan... Po dolini gre glas o tvoji bistrosti. Nisi za luno! Imaš mnogo prijateljev in pristašev. Sam veš, koliko tvoja beseda in nasvet pomenita med ribniško mladino... tudi dekletom si všeč... mlad, močan, in lepe postave...“

„Sladke so tvoje besede,“ je France vsek, „medene kot čebele obložene z nektarjem... V zadku pa skrivajo strupena bodalca... Vaš pik, se mi zdi, je strupen! Vtis imam, da z medenimi obljubami o sladki svobodi OF in njeni borci v gozdu vtakajo strup, ki ga z željo po narodni svobodi narod pije... Opazujem vaše akcije od blizu in od daleč... Berem časopise... vsi so polni tarnanja nad razdejanjem po deželi... Mnogi kažejo s

prsti na OF, da je ona kriva teh zmešnjav... OF kliče narod na odpor proti Nemcem in Italijanom... vsak bedak ve, kako celo orjaški ruski medved podi za sabo Nemce... Kako naj bi se potem naša mala in povrhu še razkosana Slovenija mogla postaviti Nemcu po robu!?"

„Brez pomladanske setve ni jesenske žetve! Kmet si in to sam dobro veš, da ne boš hodil s srpom v roki po pšeničnem polju, če nisi s sejalnico pod pazduho korakal po brazdah in škropil zlato seme po njivi... OF orje slovensko zemljo in jo brana za setev novega žita, ki bo s pomočjo Komunistične partije Slovenije in s hrabro borbo partizanov sklilo v nov socialni red; ta bo prerastel staro šaro ne samo v naši deželi, po vsem svetu bo zadušil plevel reakcije. Delavske mase vseh dežel korakajo v bratskem objemu Sovjetske Rusije proti socialističnemu raju, kjer bo proletariat vseh petih kontinentov sveta imel kruha na izobilje in pa dovolj prostora za mirno življenje v bratski slogi... Čas je že zrel za setev... France, vsi vemo, da si po vrlini in značaju rojen sejavec novega socialističnega reda na naših tleh..."

France je obšel rdečo vabo. „Le kaj je bilo tako strašno narobe s starim redom?! Samo sanjač ali pa nevednež čvekata o brezhibnem socialnem redu na svetu. Ljudje smo raj zgubili za vedno. Državne socialne uredbe so kakor gugalnica: enkrat gori, enkrat doli. Vsi vemo, da v Jugoslaviji ni bilo vse, kot bi si bil človek želel. Na drugi strani pa tudi ni bilo vse po zlodju. Trenutno stanje je velik križ za posameznike kot za ves narod. Vsak vrabec nam čivka, da smo izgubili svobodo, da smo premagani, narod sužnje... Kar naj čivkajo. Prišel bo dan, ko bo sovražnik odprl vrata levnjaka, v katerem smo kot Daniel v Babiloniji. Črna in rjava srajca se bosta umaknili. Sonce svobode bo pregnalo noč nemške in italijanske zasedbe..."

Rdeči ribič se je zavedal, da France ni hlastnil po vabi. Brž je ovil okoli ostrega trnka svežega črva, povečal težo in zagnal motvozec globlje v vodo. „OF ti je za repom. Vse vemo, kar delaš kaj govoriš in tudi s kom se pajdašiš. Dolgi nočni sestanki s kaplanom in drugimi farnimi fanti so nam dobro znani. Tudi vemo, kaj na teh sestankih govorite, o čem razpravljate in na kaj se pripravljate. Naš poročevalec sedi v vašem krogu. Ima dober spomin in nam točno poroča o vašem delovanju..."

Terenec je premaknil čoln v sredo bistrice. Dobro je vedel, da velike ribe počivajo v globoki vodi."

„Prej si omenil staro Jugoslavijo. Kljub temu, da si jo hotel braniti sem pa vesel, da je šla k vragu! Joj, koliko gnoja je bilo v predvojnih slovenskih političnih strankah! Si član SLS. Povej mi no, kaj ti je ta stranka koristila; tudi potem, ko se je zaradi varnosti in koristolovstva prelevila v JRZ (Jugoslovansko Radikalno Zajednico)? Kaj sta storili za kmeta in delavca Kmetska in Samostojna demokratska stranka, ki sta se spojili v Jugoslovansko Nacionalno Stranko? Bile so samo obljube, vredne piškavega oreha! Kmet je prišel na boben... delavec in njegova družina stradata. Politični voditelji so pa jedli in pili in se zabavali po domačih in tujih letoviščih na račun naroda!... In naši farji! Namesto, da bi nam

razlagali resnice evangelija, nam s prižnic govorijo o denarju, kot biriči od nas terjajo biro... Cerkev zlorablja v politične namene. Vsaka župnija je polna teh klerikalnih črnih požeruhov... Ljudi odvrčajo od OF... pridigujejo proti njenemu socialnemu programu... strašijo mladino pred partizani... OF ni proti Cerkvi! Je pa proti navlaki in gnoju v Cerkvi. OF hoče Cerkev osnažiti te farske gnojnice in jo postaviti na čiste in zdrave noge... Škof Rožman v Ljubljani in vsi njegovi farji po deželi naj vedo, da se OF bori za svobodo proletariata na slovenskih tleh... Slovenski kmet in delavec morata biti prosta vseh davkov in bir... Naj le farji 'farbajo' vernike z angelci, naj jim le obetajo nebesa po smrti... OF hoče, da ljudje uživajo nebesa in raj že tu na zemlji! OF dela na tem, da se ljudje čimprej odresejo stare šare, ki jo farji vcepljajo v srca svojih poslušalcev... vera je za vrabce in angelčke! Vera je farjem strašilo, s katerim te plašijo s peklenskim ognjem, če se jim upreš, ko pridejo v jesen po biro... Vera je mamilo za ljudi. Je opij!... Z vero te farji udarjajo po glavi, posebno zadnje čase, odkar smo se pojavili v deželi, in te onemogočijo, da bi mislil sam zase ter se pridružil zgodovinskemu pohodu OF in njenim hrabrim partizanom... Slovenec se mora iznebiti cerkvenega hlapčevstva! Mora biti prost!..."

„Prost, praviš!“ se je končno Francetu odvezal jezik. „Prost koga? Prost česa?“

„Prost verske navlake, prost verskega strahu, prost verskih verig. Pretrgati jih mora za vedno!“ je vsekaj snubač. „Če ni Boga, komunisti vemo, da ga ni in da je s smrtjo itak vsega konec; čemu bi se potem bal peklenškega ognja?! Proč z duhovniško opojno pijačo! France, pretrgaj verige, s katerimi so te farji, posebno še kaplan šolar, vklenili v ječo vere in Cerkve! Pobegni iz tega smrdečega gnezda in kot orel razpni krila nad oblaki reakcije ter poleti v bližino sonca svobode, ki ti jo prinaša Osvobodilna fronta! Si pridnih rok! Demokratični napredek zavisi od pridnih in delavnih rok slovenskega proletariata! Kmet in delavec orjeta njivo vsak na svoj način in pripravljata zemljo za seme nove proletarske družbe, kmetje in delavske žuljave roke prinašajo kruha v lačne želodce..."

Potrpežljivo je France vlekkel na uho terenčevo pridigo. Naj se le skašlja! Potem je pa kot bistra riba povohal okoli trnka, pocuknil vrstico tako močno, da je rdeči ribič bil prepričan, da je to pot France pogoltnil trnek z mastnim črvom. Potisnil si je klobuk in previdno začel navijati in vleči težko ribo proti čolnu. Že je pograbil za mrežo... France je pa zapljuskal s tako silo, da se je ribič skoraj zvrnil v vodo, s praznim trnkem zapičenim v mrežo...

„Priznati ti moram, da si odličen trgovec“, mu France da zadoščenje s hudomušno pohvalo.

„Zelo dobro poznaš svoje blago! Stavim kovača, da si si ga nakupil pri Karlu Marxu, Frideriku Engelsu in... pri Leninu in stricu Jožetu Stalinu“, ga zvest si lova zadovoljno prekine rdeči ribič. „Živel Stalin, arhitekt novega reda in dobrosrčni voditelj delovnih mas! Živela Komuni-

stična Partija Slovenije, ki se z OF bori za svobodo slovenskega ljudstva in njegovo priključitev v Sovjetsko zvezo!..."

Komunistični mešetar, ki ga je OF poslala na lov na Franceta, je bil prepričan, da je končno le ujel rečnega soma. Pa ga je France opeharil. Pokazal mu je trnek, ki je klavrno bingljaj na koncu nitke. Bil je prazen... brez črva... brez ribe! „Bog nas reši ‚blagoslova‘ Stalinove tiranije! Bil bi res bedak, če bi bil zagrabil za tvoj trnek in se ujel v past OF ter se pridružil sejavcem novega plevela, s katerim hoče Osvobodilna fronta zadušiti zlato žito rodne slovenske zemlje. Povej svojim gospodarjem, da so moja ušesa gluha za komunistično propagando! Tudi se varajo, če mislijo, da bom vstopil v OF in se pridružil partizanom v Travni gori. Prenehajo naj z igro ribiča in ščuke! Ne bom nikdar sodeloval z gibanjem, ki ga je spočela Komunistična Partija Slovenije, in s katerim pripravlja Slovincem tla za rdečo revolucijo in boljševiško tiranijo... Mi boš storil uslugo, če se več ne prikažeš pod našo streho!“

Komunisti so kot berač. Zapodiš ga od glavnih vrat. Pa ti že trka na stranskih. Z medom in mastnim črvom ovitim okoli trnka ni bilo uspeha. Riba je splavala po vodi. Bo treba poskusiti s pelinom in puščico. Grožnje in strah bodo Francetovo trmo upognile. Nastaviti mu je treba skobca. Ujet orel se rajši poda kot pa umrje! Poštar je Francetu dostavljal pisma brez naslova: odpošiljavca, brez njegovega podpisa... vedno z isto vsebino: „Smrt izdajalcem delovnega ljudstva!... Smrtna kazen za nasprotnike OF!... V lastni krvi se boš zvrnil v jamo!“... Okorno je bil narisana osnutek groba, pod katerim so molče trobentale nerodne črke: „V senci smreke boš našel prestor za počitek... v objemu vlažne zemlje si boš hladil vroči jezik... pod smrekovimi koreninami bo tvoje truplo zaman čakalo na večno življenje“...

Vaške terenke so podvojile pozornost nad Francetom. Kar nekam sladke so postale proti njemu in pa čakale, da bo France komu potožil o vsebini pošte... Francetu je šlo kar na smeh. Nihče, razen domačih in pa seveda komunističnih vohunov, ni vedel o anonimnih pismih. Brat jih je sicer bral... bila so trpka kot pelin... dobro je vedel, da se komunisti ne šaliyo. Ni si pa jemal rdeče grožnje preveč k srcu. Terencem ni dal nobenega znaka za barantanje.

Kot zadnji adut je OF poslala k Francetu enega od vodilnih oseb. Neko popoldne v marcu potrka na vežena vrata do zob oborožen partizan. „Moje ime je Abi,“ se je predstavil hostar.

„Jaz sem pa Kozinčev France! Abi si ti, ah! Mnogo se po dolini o tebi govori zadnje čase. Po govorici bi sklepal, da nisi Ribničan. Radoveden sem, od kje si in kaj je tvoje pravo ime?“

Obiskovalec je bil očitno nejevoljen. „Kaj te briga! Vse hočeš vedeti... Svetujem ti, da bodi previden s vprašanji! Rajši poslušaj, če ti je koža draga, kaj ti imam povedati!“

„O, res? S čim me bo obogatil tvoj jezik?“

„Ne bodi neumen, kmečki tepec! Vidim, da se hočeš norčevati iz

mene. Odpri ušesa in me dobro poslušaj: bije ti zadnja ura! Osvobodilna fronta me je poslala, da ti izročim njen zadnji poziv: France Kozina, prenehaj z delom proti OF. In to takoj! Vstopi v partizane in javno začni podpirati osvobodilno gibanje OF. Veš, kdo je kriv, da ribniški fantje in dekleta nočejo nič slišati o Osvobodilni fronti in se upirajo mobilizaciji in odrekaajo podporo partizanom?"

„Kdo, Abi?"

„Ti! In samo ti! Si jelen, ki vodi čredo po napačni poti. Komunistični Partiji Slovenije tvoje izdajalsko ravnanje ni kar nič po volji! Fant, zbrihtaj se, dokler je še čas! OF je prekleto resna s svojimi grožnjami in opominj."

„Zanimivo, kaj vse je OF storila, da bi me ujela v svojo mrežo! Najprej je poslala k meni vaške in rajonske vohune z mastnim črvom na ostrem trnku. Potem ste se odločili za strategijo anonimnih pisem polnih groženj. Sedaj pa, ko je Partija spoznala, da se ji ne vdam, sem pa jelen; ti, Abi, pa lovec! Ni li res, kar pravim, tovariš?"

„Nisi neumen. Si dobro pogodil. Poslušaj, France; Osvobodilna fronta ti hoče rešiti življenje. Če se nam pridružiš, boš dobil visoko mesto v partizanskem osvobodilnem gibanju. Nobenega dvoma ni, da imaš voditeljske sposobnosti. OF rabi ljudi tvojega kova. Pomisli, kako zelo te bodo prebivalci doline čislali, ko te bodo videli nositi partizansko uniformo z veliko rdečo zvezdo na čepici in visokim odlikovanjem na vojaški bluzi... Vest o tvoji hrabrosti in vdanosti OF bo šla po vsej deželi!..."

Abiju je prigovarjanje posušilo usta. Prosil je za kozarec mošta. France je šel v kuhinjo po pijačo. Vrnil se je v hišo z litrom mošta in dvema kozarcema. Ne da bi trčila, sta oba za mizo potisnila kozarca polna zlate tekočine k ustom in si sušila žejo. Molče sta gledala drug v drugega. Abiju je šlo po glavi vprašanje, kako neki se bo France odločil pod težo ultimata OF. Besede o slavi se bodo gotovo usedle v Francetov napuh...

Tudi France je bil zamišljen: „...Po vsej deželi se bo širila tvoja slava!... Ha, kakšna slava?! In cena za ta napuh? Predaj svojo dušo hudiču! Vrzi se pred njegove noge in ga obožuj in mu kot pes pohlevno služi... OF me hoče pregovoriti, da bi zatajil vse, kar mi je sveto... domovino... vero... Cerkev in Boga! Izdajalec domovine in Cerkve naj postanem... s tem si bom rešil kožo! Nikdar! Jan Sladky Kozina, češki narodni junak, bi se v grobu obrnil, ako bi se jaz, France Kozina, čigar predniki so se iz Češke priselili v Ribniško dolino, pridružil OF in s tem zatajil Boga in za skledo leče predal domovino. Ne! Moderni Judež Iškariot nikoli nočem biti!"

„Si nekam tih, France? Kaj ti vre po možganih? Gotovo ne boš odklonil OF ponudbe? Odločitev mora pasti danes!"

Moj brat se presede in mirno reče: „Ne, Abi; moj odgovor je NE! Po vesti se ne morem izneveriti Cerkvi in Bogu. Ista vest mi pravi, da moram ljubiti svojo domovino in če bi se pridružil partizanom in OF, bi to moje dejanje bilo izdajstvo domovine. Ne, tega ne morem storiti. Nočem uživati

slave med tvojimi tovariši v zameno izdajalstva! Čas je, da sedaj jaz primem za besedo. Vprašanje mi je tičalo v grlu, ko si me prigovarjal, naj se vam pridružim. Moram se izkašljati. Ti in tvoja OF, vohuni in terenci nam neprestano trobite, da se OF in njeni partizani borijo za svobodo našega naroda. Če je to res tako, kot pravite, povej mi, Abi, zakaj potem koljete slovenske ljudi, tolčete po glavah nedolžnih kmetov, morite naše matere, sekate po mladih slovenskih dekletih? Svoboda in rast naroda obstaja v družinah. Vi pa ste se obrnili proti njim. Uničujete verne, ponosne slovenske družine. Zakaj, Abi? S čim so se slovenski duhovniki pregrešili proti OF? Koljete jih kot stekle pse! Če ni Boga, zakaj se potem borite proti njemu? Zakaj sovražite vse, ki hočejo ostati verni Cerkvi? Od vsega začetka se OF šopiri, da se bori proti sovražniku? Povej mi, no, Abi, kdo je vendar sovražnik OF? Slovenski narod? Italijanski in nemški okupator? Čudno, kaj, da morite samo Slovence. Lahe pustite pri miru! Če se OF res bori za obstanek našega naroda, povej mi, tovariš, zakaj požigate naše domove, hleve, kozolce; zakaj ropate in oskrunjate lepe in starodavne slovenske cerkve; zakaj uničujete slovensko imovino, dočim se italijanskih vojaških barak niti s prstom ne dotaknete?! Če je OF res za blaginjo in boljšo bodočnost našega ljudstva, zakaj vaški terenci zavajajo otroke, jih vežbajo v vohunstvu nad lastnimi starši, učitelji in duhovniki? Praviš, da je OF za bratstvo in slogo med prebivalci. Odkar ste se pritepli v našo dolino, nezaupanje, razdor, sumničenje, sovražstvo med kmeti, sosedi da celó med člani družin rastejo kot gobe po dežju! OF hujska narod k samomoru. Vodi ga v blaznost in pogin! Komunistična Partija Slovenije se poslužuje OF kot grobar lopate. Da, OF je lopata, ki koplje grob slovenskemu narodu! Abi, izdajalec lastnega naroda pa že nočem biti!“

Poslanec OF se je prestopal po hiši kot ujet volk v kletki. Bil je kot kuhan rak. Jezno si je grizel ustnici in topo pogledaval v puškino žrelo... V duhu je že videl svinčeno zrno, ki bo bruhnilo iz njega in se zapičilo v Francetovo glavo...

„Stojiš kot da bi bil vročen, Abi! Prišel si v Zapotok po moj odgovor. Povej svojim predstojnikom, da France Kozina noče služiti Stalinu in njegovim valpetom na slovenski zemlji! Gabi se mu misel, da bi postal morilec lastnih ljudi in izdajalec naroda!“

Nato je France vstal od mize, stopil do hišnih vrat in odločno rekel: „Tu so vrata, Abi! Poberi se!“

Komunist si cprta brzostrelko in ves zelen v obraz zaloputne vrata. Ko je na dvorišču stopil v mrak, je blisknila kletev iz njegovih ust: „Preklet hudič! Ne boš nam ušel!“...

PAL JE BRAT

Ustni brzoglav je raznesel vest o usodi ciganov po vsej dolini. Ljudem je zastajala kri po žilah. Francetu je pa novica bila čukov vik, ki mu je — po ljudski veri — naznanil smrt. France Torkar iz Mekinj pri Kamniku je pri nas dobil streho ob prihodu gorenjskih beguncev v Ribniško dolino. Bil je vzoren, pošten akademik. Pozneje mi je zaupal, kako močno sta prizadela Franceta aretacija in umor ciganov.

Isti petek, 29. maja 1942, ko so komunisti pod Zapotokom aretirali cigansko skupino, so France in oče ter Torkar pospravljali po kozolcu. Pogovor se je sukal okoli razburljivih dogajanj v sodraški kotlini. Torkar je svetoval Francetu, naj se takoj umakne iz vasi in naj skrivoma odide v Ljubljano. „Hvala za dobrohotni nasvet“, mu je France odgovoril. „Ni mi neznano, da so mi ti krvoloki za petami... in če jo pobrišem na varno... skrbi me, kaj bodo z domačimi naredili?! Saj sam veš, kaj se govori po deželi: Poklali so celo družino, če je bil le en član proti OF! Ko pridejo pome in me ne dobijo doma, joj, kako se bodo znesli nad našo družino! Sem prepričan, da bodo vse umorili... Nočem imeti njihove krvi na vesti! Če mene odženejo, bodo domače gotovo pustili na miru... Ne, nikamor ne grem, kar doma bom ostal!“

Kmalu po južini je v Zapotok prikorakala skupina do zob oboroženih partizanov. Obkrožili so našo hišo in na poti pred njo postavili dva mitraljeza, četni poveljnik je bil Arti. Njega je takoj sosod Anton Lesar povabil na mošt.

Okoli pol dveh je potrkal Arti na naša vrata. Sestra Milka, ki je v hiši šivala, mu je odgovorila in ga vprašala po vzroku obiska. „Kje imaš fanta?“ jo Arti nahruli. „Sem premlada, da bi že imela fanta!“ se Milka odreže. „Punče, bodi previdna s svojim jezikom! Ne veš, s kom imaš opravka,“ se zjezi nad njo komunist. „Nimam fanta, pač pa štiri brate...“ „In enemu je ime France.“ „Da, gospod!“ „K vragu ti in tvoj gospod! Sem tovariš, ne gospod, tička mlada! Povej mi, je France doma danes in kaj dela?“ jo vpraša Arti. „Z očetom pospravlja na vrtu.“ „Pokliči ga, hočem govoriti z njim!“ ji Arti ukaže.

Izpod kozolca sta France in oče videla partizansko patrolo postavljeno okoli hiše. Oba je zalila kurja polt. Oče je zapustil sina in Torkarja in odšel gledat, kaj naj bi ta nenavaden obisk pomenil.

„Pokliči sina!“ zavpije nanj Arti.

Medtem se France že pokaže pred hišo. Partizanska patrola ga takoj obkoli, Arti se pa postavi pred njega in mu položi revolver na čelo. „Sedaj

je pet minut pred pol treh. Ob pol treh mora biti tvoja puška v mojih rokah!"

France je takoj doumel, da mu je Arti nastavil past, iz katere se ne bo živ izmazal. Puška, ki jo je ob propadu Jugoslavije prinesel domov, je bila OF samo pretveza. Abi je v marcu omenil puško, ni je pa zahteval. Zakaj? Ker jabolko ni bilo še zrelo! Danes pa komunisti pobirajo sadje, ki so ga pred meseci začeli ploditi po naši dolini. S srpom in kladivom ga tresejo z narodnega drevesa in ga prešajo v koritu „svobodne republike“, ki ni nič drugega, kot odrska vaja za krvavo dramo, ki jo OF namerava predočiti slovenskemu narodu! Puška je komunistom dala povod, da Franceta pred ljudmi javno obtožijo „belogardizma“ in ga označijo za izdajalca delovnega ljudstva!

Prišel je v hlev in potegnil puško izpod jaslí, kjer jo je imel skrito. Med potjo je France puško razvil iz vreče in jo je dal Artiju. Kot besen volk se komunistični poveljnik vrže na Franceta in vpričo očeta, Janeza in Milke začne s kolom udrihati po njem. Z njim je divjak mlatil po Francetu s tako močjo, da se je kol precepil na dvoje. S škornji je nadaljeval svoje zverinsko delo, potem ko so mu roke odpovedale. Čudno, da se rablju ni France postavil po robu. Saj je bil večji in močnejši od njega. „Uklonil se je in ni odprl svojih ust“ (Iz 53:7), temveč je mirno prejemal sadove „novega reda“.

Mati in Draga sta okopavale na njivi pod vasjo. Kar zaslišita kričanje *kletve* in lopotanje v sredi vasi. Odmečeta motiki in se odpravita domov. Groza ju oblije, ko zagledata pred hišo krvoloka vihteti hlod nad Francetom. Mati skoči med Artija in sina. Hotela ga je iztrgati iz objema divjaka. Pa jo komunist odpodi s kletvijo in brco!

Potem se Arti nasloni na puško in kot razjarjen medved nahruli sosedé, ki so, stoječi pod križem, opazovali peklenski ples. „Sram vas bodi, da ste tako dolgo trpeli tega belega psa v svoji sredi! Ta zlodjev belogardist vas je hujskal proti OF in vas nagovarjal proti vstopu v partizane! Vrag vas vzemi strahopetci! Spali ste in morda celo odobravalí njegovo gnusno izdajalsko delovanje... Niso pa dremali vaški terenci! Z odprtimi očmi in ušesi so sledili temu garjevemu ščenetu in nas obveščali o vsem, kar je ta prekleti fašistični vohun govoril... Končno je le prišla ura, da mu ljudska oblast trdo stopi na noge in ga pošteno nagradi za njegovo izdajalsko delovanje!“

Pri bičanju je France izgubil veliko krvi, kar mu je povzročilo žejo. Prosil je za kozarec vode. Nemudoma skoči oče v kuhinjo po mošt. Ponudi ga sinu. Z grdo kletvijo mu Arti iztrga kozarec iz roke. „Za partizane ni bilo mošta. Večkrat smo prišli ponj, nikdar ga ta beli prašič ni hotel dati žejnim borcem. Kar naj ga žeja peče! Ne bo ta bela svinja goltala rumene pijače!“ S silo vzame steklenico iz očetovih rok in začne iz nje požirati osvežujoč mošt.

Bil je petek, 29. maja 1942, dan spomina Kristusove smrti na križu. Stoletja so zvonovi po slovenskih cerkvah klicali vernike vsak petek ob treh

popoldan in jih opominjali na smrt Njega, ki je za nas križan bil. Delo po vaseh in na polju se ustavi ob zvoku zvona. Iz vernih src se pa dviga molitev: pet Očenašev in pet Zdrava-Marij v čast Kristusovih peterih ran.

Položen hrib nad Zapotokom krona podružna cerkev sv. Marka. Iz lin šilastega zvonika odmeva žalostno zvonjenje velikega zvona, ki je popoldne prvega Velikega Petka prišel človeku zvoniti: „Memento, homo!“ „Prah si in v prah se povrneš!“ (1 Mojz 3:19). Onim pa, ki so se v senci starodavne podružnice in med stenami pokopališkega zidu povrnili v zemljo, pa zvonovi sv. Marka kličejo veselo resnico: „Kristus je vstal! Vstali boste tudi vi!“

Pri Sv. Marku je zazvonilo „tri“, ko je oče skušal utešiti žejo sinu — mučeniku. Rabelj je Francetu odrekel kozarec mošta, glas zvona pa je natočil v čašo njegove žejne duše Kristusovo povabilo: „Če je kdo žejen, naj pride k meni in naj pije, kdor v me veruje;“ (Jan 7:37—38). France se je odzval Njegovi ponudbi in na tihem prosil: „Gospod, daj mi te vode, da ne bom žejen“ (Jan 4:15). Ti, ki si za nas križ nesel; ki si za nas križan bil, bodi moj Simon iz Cirene! Noseč ga sam, se bom zvalil pod njegovo težo! S križem na rami in s Teboj ob strani naj smrt mi bo krona na glavi!...

Artijev žviž prekine pogovor duše. Stražarja obkolita Franceta in mu zvežeta roki za hrbtom. Vsi člani družine, razen hromega Janeza, planejo k Francetu in ga hočejo iztrgati iz rok morilcev. Prošnje domačih so bile bob ob steno. Z cstudno kletvijo jih Arti odtrga od Franceta, ki molče gleda vanje. Nič ne reče. Le z očmi jih pozdravi: „Na svidenje nad zvezdami!“

Ob smrtnih ločitvah oči več povedo kot besede! Molk pa govori o skrivnosti one strani!

Vklenjenega in močno zastraženega ga partizani odženejo iz vasi. Po uri hoda so prispeli v Sodražico, kjer so ga zaprli v sobi Fajdigove gostilne. Kar ni mogel verjeti svojim očem: v ječi sta sedela Evgen Ivanc, sodraški industrijalec in Rudolf Lušin, mesar; oba, če že ne ofarja, pač pa vidna podpirača in zagovornika „novega reda“... Takoj ob „obsvoboditvi“ trga je moža „ljudska oblast“ vrgla v ječo! Čudno kaj? „Otroci revolucije loputnejo najprej po svojih starših!“ — K sreči, sta bila kmalu izpuščena iz Fajdigove „ječe“. Francetu sreča ni bila naklonjena, čeprav so bili novi oblastniki v precepu, kaj naj bi z njim storili. Bali so se ljudskega mnjenja..., kako bo ljudstvo po dolini reagiralo, če ga obsodijo na smrt?... Francetov odločen nastop proti OF in komunizmu jim tudi ni šel v račun... Če bi fant le držal jezik za zobmi in se kot pes potuhnil..., da le ne bi lajal in razkazoval svoje bele zobe proti partizanom!...

Pater Ambrož Remec, OFM, frančiškanski superior pri Novi štifti takole opisuje Francetove zadnje ure v Fajdigovi ječi: „Stražil ga je Ludvik Lušin iz Lipovščine. Nagovarjal ga je, naj bo vendar pameten in naj vsaj na zunaj sodeluje z OF... Ne, hlinil se pa že ne bom, še manj pa klečeplazil pred komunisti! Rajši smrt kot pa rdeči raj! Ne morem zatajiti svoje vesti, ne Boga, ne dragega mi naroda!“ Lušin je zaklenil ječo in odšel. Pa ne za dolgo. Vrnil se je po Franceta in ga odvedel v sobo, kjer je zasadalo „ljudsko sodišče“.

Jernej Stante, predsednik „sodišča“ se dvigne in začne brati sodni odlok: „France Kozina, ljudsko sodišče te je obsodilo na smrt zaradi veleizdaje, vohunstva v prid sovražnika in hujskanja ljudstva proti OF in osvobodilni vojski! Po zakonu si obsojen na smrt z ustrelitvijo. Justifikacija se bo izvršila takoj!“

Komunistični stražar odvede vklenjenega Franceta pred Fajdigovo gostilno, kjer je že čakal Pšeničev avtobus, isti, ki je pred poldnem 29. maja s cigani oddrvel v smeri Boncarja. Bila je noč, ko je vozilo s partizansko stražo in vklenjenim Francetom zapustilo Sodražico in brzelo proti Podklancu. Tu se je avto ustavil. V naglici zbudijo komunisti nekaj vaških fantov. Z lopatami in krampi so morali korakati pred obsojencem in stražo navkreber po strmem hribu pri Boncarju.

Luna je posijala izza oblakov, pa se je zopet skrila, kot da jo je bilo sram gledati na ta mrtvaški sprevod.

Dospejo na rob gozda. Kako strašen in pošasten je ta kraj! Kot dolina smrti! Kot vaško pokopališče ob uri, ko slišiš dvanajstkrat udariti kladivo po velikem zvonu! Diši po krvi... Pred nekaj urami so komunisti prav na tem kraju, pod temi smrekami, javorji in hrasti onečastili slovensko zemljo s krvjo 16 nedolžnih ciganov! „Človeški sad rode drevesa... v zemljo padajo telesa..." (1)

Podklanški fantje zavihte krampe in začnejo rahljati zemljo. Z lopatami mečejo prst na rob. Stražar preščipne telefonsko žico, ki se je zajedala v Francetove roke. Bile so proste... Močno zastražen stoji France na robu jame, ki raste z vsakim novim zamahom krampa in lopate.

Očividec — grobar pravi, da je tisti čas luna posijala na groze polni prostor. France je stal mirno in zrl v grob. Kar potegne iz žepa mašno knjižico in začne v svitu meseca počasi obračati stran za stranjo. Ob simfoniji lopate in krampa se na smrt obsojeni tiho pogovarja s svojim Stvarnikom in Odrešenikom. Le Bog in sam vesta, kaj polni mu srce?...

„Nehajte s kopanjem!“ zarohni poveljnik. „Jama je dovolj globoka za to belogardistično svinjo!“

Grobarji se trudni izvlečejo iz groba. Naslonjeni na lopate in krampe čakajo pod smreko na povelje...

Puška počí!

Rabelj, J. že Kovačič, iz Žigmaric, stoječ za obsojencem, požene Francetu kroglo v glavo; zgrudi se v grob z obrazom naprej.

Lopate zazvenče. Prst objema Francetovo truplo in srka vase vročo kri, ki curlja iz razstreljenih možganov. Poleg jame vidi grobar Francetov molitvenik. Odprtega ga položi na Francetov hrbet.

Partizan, doma iz Ljubljane, opazi skoraj nove čevlje na Francetovih nogah. Rdeči mrhar jih odeže in Franceta sezuje, predno so Podklanški fantje zagrebli mrtvo truplo. Z gojzarji na rami dohitijo partizansko četo, ki se je naglo spuščala po Boncarskem hribu navzdol.

Po polnoči so se morilci ustavili v gostilni pri Štebenkarju v podklancu. Ob bokalu cvička so si prali krvave duše in se na pol pijani norčevali iz Franceta. Hijena s Francetovimi gojzarji pokaže žilovko, s katero je mlatil Franceta po hrbtu. Krvnik Jože Kovačič se pa zakrohota: „Ta hudič kar ni hotel crkniti! Kot iz volovske lobanje so se usuli močgani iz njegove buče!“

Naslednje jutro se je sprehajala plemenita duša po grobišču ob Boncarju. Pobirala je izstreljene naboje in jih metala v torbico ter iskala Francetov grob... Za lučaj kamna od ciganskega grobišča se ji udere noga... Ilovnata prst je narahlo pokrila junakov grob.

Kot da bi polagala cvetoče nageljne v vazo, vtika roka prazne naboje v Francetov grob...

Včeraj je iz njih bruhala smrt... Danes, zvrščene v križ, skrbno položene na sviž, prižgejo lučko — za krst — telesu, zavitem v prst!

O sveti križ, življenja luč! O sveti križ, nebeški ključ!

Moj oče

Moja mati

„Z LAŽJO OPRAVIČI UMOR!“

V soboto 30. maja 1942 so moji domači že izvedeli za Francetovo smrt. Kljub najstrožji cenzuri, ki jo je „nova vlada“ vzpostavila v „sodraški republiki“, so vesti o njegovem zasliševanju, pretepanju in mučeniški smrti udarjale na ušesa Ribničanov. Dospele so tudi v našo hišo. Ne po radijskih sprejemnikih; krožile so brezlično od ust do ust: „Kozinčevega Franceta so partizani vklenili... pred vso vasjo so ga kot črno živino pretepali... v Sodražici ga obsodili na smrt... v gozdu pri Boncarju mu je komunist pognal svinčenko v glavo... njegov grob je v bližini ciganov...“

„Naš smeh se razvihra v domovih!

S čim prali bomo kri? S krvjo!

Prisluhnite! Pri nas v gozdovih

tesarji novih dni pojo!“ (1)

V soboto popoldne se je ustavila pred našo hišo četa partizanov, ki so prišli iz Sodražice z lažjo na ustih: „Vaš France nas je poslal... Vse prav lepo pozdravlja! Ker se nam je včeraj zelo mudilo, smo pozabili povedati Francetu, naj si vzame obleko, perilo in druge potrebne stvari s seboj... Rabi srajce, hlače, čevlje... tudi za klobuk je vprašal... Želi, da nam daste vse, kar njemu pripada...“

V naglici so komunisti pobasali Francetovo lastnino v bisage in še v večji ihti odšli iz vas¹. Norčevanje brez sramu! Laži skačejo iz nesramnih komunističnih ust, kot stenice iz raztrganih beračevih hlač. Kdo more verjeti komunistom, ki so po naravi „pletilci laži“ (Job 13:4)? Norec je vsak, ki naseda lažem OF. Modri Salomon ga primerja bedaku, ki „vabi vetrove na večerjo“ (Preg. 10:4).

Terenčeva ušesa so ostrejša kot mikrofona. Posnela so šepetanje o Francetovi smrti na magnetofonski trak obveščevalnega aparata in ga na rajonu igrala politkomisarju. Po komunistični zapovedi: „Najprej ga ubij, potem pa politično, čeprav z lažjo, razjasni, zakaj si ga ubil“ (2), je OF v Sodražici izbrisala terenčevo poročilo o resnici Francetove usode in ga nadomestila s podlo lažjo, terencem pa naročila, naj jo s polno močjo ojačevalnika trobijo ljudem: „Kozinčev France je zdrav in živ! Res je, da so ga sodraški partizani odvedli od doma, pa samo zato, ker ga je OF povabila na prijateljski sestanek nekje v Loški dolini... Tu France dobiva tajna pojasnila o sestavi osvobodilnega gibanja. Brž, ko bo izšolan v taktiki partizanskega bojevanja,

1 Previharimo Viharje, str. 77.

2 Črne Bukve, str. 68.

se bo vrnil v sodraško kotlino in z drugimi borci šel v boj proti sovražnikom delovnega ljudstva, ribniško mladino pa nagovarjal za OF..."

Komunistična propaganda je vpregla celo mojo mater v vprežnico svoje nesramne laži! Po Slemenih in drugih oddaljenih vaseh so terenci sejali laži: „Ni res, da je France Kozina mrtev! Ne verjami ogabni belogardistični laži! France je živ! Kar vprašaj njegovo mater... pred nekaj dnevi ga je videla, ko je šla k njemu na obisk..."

Podlost brez dna! „Ničvrednež, brezbožen človek je, kdor hodi z lažnjivimi usti... njihove noge tečejo k zlu in hite prelivat kri“ (Preg. 6:12 — 1:16).

Za bratov umor sem zvedel v nedeljo 31. maja 1942. France Torkar je po Francetovi aretaciji zapustil Zapotok in se z večernim vlakom odpeljal v Ljubljano. Prišel je v semenišče po nedeljskem kosilu s polno torbo strašnih novic.

Med podrobnim opisovanjem razmer v Ribniški dolini in o mučeništvu mojega brata so se sanje, ki so me morale v noči med petkom in soboto, v vsej ostrini vrtile na filmskem platnu mojega spomina: v sanjah sem videl Franceta stati pred mojo posteljo... kri mu je lila iz obraza in iz ran na telesu, v katerih so bili zasajeni ostri noži!... So bile te sanje sad moje fantazije?... porojene iz strahu za bratovo življenje? Niti pojma nisem imel, kaj se je tiste dni dogajalo pri nas doma. Prijatelj Torkar me je seznanil s kritičnim položajem. Od doma nisem pred njegovim prihodom dobil nobenega glasu o nevarnosti...

Če je bila ta nočna mora o Francetovih mukah le slučaj, zakaj me niso sanje mučile pred ali po Francetovi smrti?! Je li mogoče, da môra ni bila sanje, pač pa resnični Francetov obisk? Čudno doživetje je bilo tako zelo resnično, da sem se prebudil in v temi gledal za Francetom... Moje trudne oči so buljile v temo, videle niso nikogar! Vse do Torkarjevega obiska so me te sanje obdajale z mistično radovednostjo, ki so celo po dnevu iz tiste temne noči žarele kot uganka!

„Slovenec“ in „Slovenski Dom“ sta takoj po zločinu podrobno poročala o umoru mojega brata in seznanjala slovensko javnost o otročje bedastem ravnanju zločincev OF v območju sodraške občine in sosednih vasi. Na rajonu v Sodražici je bilo kot v panju ob rojenju čebel, ko jim je kurir iz Ribnice dostavil katoliška dnevnik. Besni kot razjarjeni sršeni so pridrveli v Zapotok in se začeli zapikati v očeta. Dolžili so ga, da je on poslal poročilo o sinovi smrti v Ljubljano.

„Gospodje, po nedolžnem me dolžite. Res da je Mirko v ljubljanskem semenišču... nisem ga videl že od Velike noči, tudi pisal mu nisem, kaj da bi pošiljal poročila časopisom... nimam ne možnosti ne časa za take stvari. Saj sami dobro veste, da ne grem nikamor od doma. To vam lahko potrdijo tudi vaši zapotoški terenci. Povrh vsega pa so nam partizani v soboto popoldne, ko so prišli po Francetovo imovino, trdili, da je France živ! Ga vaši tovariši šolajo v stroki partizanstva... nekje na Blokah, da

je... in da bo kmalu doma... Kaj pa ljubljansko časopisje piše o mojem sinu?"

Komunist je zagnal „Slovenski Dom“ očetu v roke. Črne, debele črke so kot črna vrana krokale poročilo o Francetovem mučeništvu. „Čudno, kaj? Ali so vaši terenci in partizani lagali... ali je pa časopis dobil poročilo o Francetovem bivanju“, je oče potisnil komunista ob steno.

Partizan je takej odkril očetovo ironijo in siknil: „Kozinc, pazi, kaj čvekaš! Boš šel za sinom, če se ne nehaš norčevati iz nas!“

Laž ima kratke noge!

Komunisti so hoteli svoje zločinsko delo prikriti z lažjo. Ko so pa uvideli, da jih je ogoljufala, so pa že skotili laž, s katero so si kot Pilat prali krvave roke: „OF je obsodila Franceta Kozino na smrt, ker je bil belegardistični vohun in izdajalec! Vse tiste, ki niso z mami, bo doletela ista usoda: smrt!“

Komunistu je resnica zlo; ukana, laž sta mu „krepost“!

Sam Stalin, zvit lisjak, je svojim tovarišem priznal, da so komunistične trditve in zagotovila malik na lončenih nogah: — LAŽ — ... „Besede ne smejo biti v razmerju do dejanj... Besede so eno, dejanja drugo! Lepe besede so maska za zakrivanje zlih dejanj (za zakrivanje laži, op. pis.)“.

Jeremija Kalin udari žebelj v glavo, ko v svoji „Veliki Črni Maši za pobite Slovence“ pribije: „beseda moža (komunista, op. pis.) je le še zvok brez cene,

velja le, da drugega z njo pretentaš:

obračaj na kraja dva pojme meglene,

a v roki obdrži tegá, ki je — laž!“ (3)

Farizejskim Judom je Kristus vrgel v obraz, da so bili sinovi vragove babice. Danes bi Gospod s podvojeno ostrino svojega glasu zakričal komunistom: „Vi imate hudiča za očeta in hočete spolnjevati želje svojega očeta. On je bil že od začetka ubijalec in ni ostal v resnici, ker resnice ni v njem. Kadar govori laž, govori iz svojega, ker je lažnik in oče laži“ (Jan 8:44).

Ves komunistični sistem ni nič drugega kot ena sama LAŽ z velikimi črkami napisana! Komunisti se tega tudi zavedajo. Pa jih ni nič sram te podlosti: Najprej nedolžnega Slovenca ubij; vsakega, ki je proti OF! Ko si mu vzel življenje, ga pa oropaj še dobrega imena... z LAŽJO opraviči svoj krvavi posel!

„PRAVIČNI BO ŽIVEL IZ VERE“

Francetova smrt je očeta hudo zadela. Kot ob hudi uri, ko toča omlati zrelo pšenico pred žetvijo, je hodil poklapan okoli hiše. Ledeno pšeno, ki se je vsulo iz črnordečih oblakov na zlato polje, je uničilo ne samo zrnje za kruh. Pokončalo je tudi seme za prihodnjo setev! Rdeči srp je odžgal klas, katerega je oče preko trideset let zalival, hranil in ga branil pred nevihtami za dan, ko ga bo vsejal v njivo novega rodu na svoji domačiji! Komunistično kladivo je klas oteplilo in ga preteplilo s tako silo, da je zrnju zadušilo kal! Sto in sto let je Kozinčev rod pod to streho umiral... pa nikoli izumrl! Kot da bi božja obljuba, ki stoji zapisana v sv. pismu: „Ne bo ti zmanjkalo moža“ (3 Kralj 9, 7), ki bo rodil Kozinčev rod, bila nekakšen družinski urbar...

Očeta je misel pretresla v mozgu: France je mrtev! Kdo ve? Je naš rod že „zaznamovan“, da bo „legel k svojim očetom“ (3 Kralj 2, 10)?! France je že prešel „pot vse zemlje“ (Joz 23, 14)... Njegov obraz, ki je bil samo veselje, sedaj izmaličen leži v jami! Rjave oči, ki so ogrevale s toploto opoldanskega sonca, mrtve gledajo temo plitvega groba. Pesem, ki je odmevala po dvorišču in govorila o miru, ki je kraljeval v njegovi duši, o radosti, ki je kipela v njegovem sreču, je utihnila lopata nekje v boncarskem gozdu! Sanje, ki sva jih skupaj sanjala, in načrte o izboljšanju kmetije potem, ko bo dežela prosta vseh sovragov: črnih, rjavih in rdečih, je komunistični ogenj, ki ga je k nam prinesla rdeča zvezda, požgal in jih spremenil v pepel in prah!

Franceta ni več! Pa ga še mrtvega ne puste pri miru! Kaj so komunisti vse o njem govorili, ko je bil še živ!... da je bil „belogardist“... bogve, kaj ta beseda pomeni?... da je delal proti OF... da je ščuval mladino proti partizanom... Zdaj pa, ko so se ga iznebili, trobijo po dolini, da je bil moj sin fašist! France, da bi bil Mussolinijev hlapec in italijanski vohun!? Fant, ki se je Lahov izogibal kot garjevih psov, da bi sodeloval z njimi in jim ovajal vaše terence in sodraške partizane in izdajal domovino sovražniku slovenskega naroda!

Laži o Francetovih zločinih letijo iz rdečih ust kot kurje perje iz blazine. Skušajo ga pobrati. Zamanj se trudiš! Veter ga je raznesel na vse štiri strani sveta. Komunisti niso samo ugasnili luč življenja mojemu sinu, polili so njega in nas vse Kozince z gnojnico... smrdimo kot odpadki v greznični jami... ožigosali so nas za narodne izdajalce... komunistični terenci kažejo na nas s prsti in sosedom bobnajo: glejte, ti so fašistične poturice... France pa izdajalec slovenskega naroda!...

Ta gnusna komunistična psovka je mojega očeta bolj bolela kot pa sinova smrt. Slovenski narod je bil očetu in sinu, za Bogom, največja dobrina na svetu. Da, celo dražja kot življenje samo!

„Moj sin narodni izdajalec?! Ne, tega pa že ne! Samo rdeči zmaj, ki iz njegovega žrela vzdihajo bakle, se bliskajo ognjene iskre... iz žrela mu puha ogenj (Job 41:11—14) sovraštva do lastnega naroda, je zmožen peniti take ogabne laži!“

Potem se oče ozre na kip Srca Jezusovega v bogkovem kotu. Globoka rana v Srcu potegne nase kot magnet njegovo pozornost. Dlje zre vanjo, bolj jasno vidi sinovo nedolžnost! Besede, ki jih je leta in leta slišal in preslišal pri službi božji Velikega tedna, mu šele sedaj odprejo ušesa: „S silo so ga odgnali, kdo se meni za njegovo usodo? Odrezali so ga iz dežele živih. Dali so mu pri brezbožnih grob“ (Iz 53: 8—9), potem ko so ga pred ljudmi oblatili s psovko izdajalca (cf Iz. 53:3).

Če si Ti, Gospod, dopustil, da so te zmerjali s požeruhom in pijancem (Mt. 11:19), te prištel k zločincem in te v družbi dveh razbojnikov pripeli na križ, iz katerega si govoril besede odpuščanja, da celo molil si za dobrobit svojih morilcev... Kdo sem jaz, ubogi zemljan, ko sem skorajda pustil krtu jeze riti po mojem srcu in kopiciti krtine sovraštva na duši... ko trpim maščevanje, ki se suče okoli mene kot črni maček okoli kanarčkove kletke! „Iz globočine (srčnih bolečin) kličem k tebi, Gospod, Gospod, sliši moj glas“ (Ps. 129:1). „Gospod reši nas, potapljamo se“ (Mt 8:25—26)! Poživi mojo vero, da bom v njeni luči skušal doumeti pomen sinovega in mojega križevega pota! Razpri po moji duši mavrico ljubezni, ki naj uniči črva sovraštva in spodi iz duše mačka maščevanja.

Zvečer po roženkrancu je oče običajnim Očenašem dodal še en Očenaš za morilce svojega sina...

Očetova vera in predanost v božjo voljo dihata iz pisma, ki je julija 1971 po čudnih ovinkih prišlo v moje roke. Pisal ga je sorodniku Antonu Lavriču in njegovim v Petrince na Gori pri Sodražici:

Zapotok 23. VI. 42.

„Predragi!

Hvala za sočutno naklonjenost!

Mi živimo vedno v smrtni nevarnosti pred dogodki, ki se odigravajo večkrat dnevno, toda kljub vsem tem neprijetnostim še nismo obupali kajti imamo živo vero v Boga, zato se popolnoma prepuščamo Njegovi volji, kajti kdor je v Boga zaupal, še nikoli ni bil osramočen! Zvečer se lepo spravimo v ono klet, ki je pod zemljo, lepo zaupno opravimo večerno molitev in se podamo k počitku, zunaj naj pa krogle in granate švigajo, kakor hočejo, če je Bog z nami, kdo je proti nam; in ko se zdani, se zopet priporočimo božjemu varstvu ter nato po možnosti na delo, seveda je treba radi neljubih letal stopiti v kak varen kotiček, a ko mine, pa zopet na delo, to so sicer sive vice, toda Gospod tukaj tepi, tukaj žgi — a prizanesi nam pa v večnosti! Toliko o tem.

Kar se pa tiče od rajnega nepozabnega Franceta pa sporočim sledeče: Oblečen je bil v delavni dobri žametovi obleki, to je, hlače in nov rekelc rjave barve, obut v novih gozdarjih ter v spodnji obleki tudi dobri a brez pokrivala, tacega so odpeljali.

Vse drugo pa menda veste več kot mi...

Priporočamo se Vam, ljuba Mežnarjeva družina, v molitev! posebno rajnega Fr....

Hvaležne pozdrave Vam pošilja žalostna družina

Kozinčeva

Ker sem prenervozen ne morem več in bolje pisati.“

Moj brat France